



Arbejdstid og balancen mellem arbejde og fritid i europæiske virksomheder

informationsblad

'Denne undersøgelse giver et uvurderligt indblik i de forskellige arbejdstidsordninger, der findes i Europa. Den giver et repræsentativt billede af praksis på arbejdspladserne og afspejler både lederes og arbejdstagerrepræsentanternes holdninger.'

Jorma Karppinen, Direktør, Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene



HVAD er baggrunden?

Arbejdstidsordninger og balancen mellem arbejde og fritid er vigtige spørgsmål på den politiske dagsorden i EU. I et erhvervs-klima præget af diversitet og stor omskiftelighed skal både virksomheder og arbejdstagere kunne være fleksible. Arbejdstidsordningerne kan have betydelig indflydelse på virksomhedernes effektivitet, produktivitet og konkurrenceevne, for ikke at tale om medarbejdernes sundhed, velbefindende og motivation. Med henblik på at opfylde Lissabon-dagsordenens mål for beskæftigelse med flere og bedre jobs til alle opfordres regeringerne til at gennemføre politikker rettet mod at skabe mere harmoni mellem arbejds- og familielivet.

HVORFOR denne undersøgelse?

Instituttet gennemførte på denne baggrund en omfattende undersøgelse om arbejdstid og balancen mellem arbejde og fritid på mere end 21 000 europæiske arbejdspladser i perioden mellem efteråret 2004 og foråret 2005. Deltagerlandene i undersøgelsen var de 15 'gamle' EU-medlemsstater (EU15) og seks af de nye medlemsstater: Den Tjekkiske Republik, Tjekkiet, Cypern, Letland, Ungarn, Polen og Slovenien. Både personaleledere og – hvor det var muligt – arbejdstagerrepræsentanter blev interviewet. Undersøgelsen dækkede spørgsmål om en række forskellige emner: Flekstidsordninger og arbejdstidsregistrering, deltidsarbejde, overtidsarbejde og atypiske arbejdstider; forældreorlov og andre orlovsordninger; gradvis pensionering og efterløn; samt konkrete tiltag for at støtte balancen mellem arbejde og fritid.

HVILKE resultater er man nået frem til?

Flekstidsordninger

- Der eksisterer flekstidsordninger i næsten halvdelen (48 %) af alle virksomheder i Europa med 10 eller flere ansatte.
- Andelen af virksomheder med en eller anden form for flekstidsordning er større inden for servicesektoren (50 %) end inden for industrisektoren (43 %).
- Lederne fremhæver 'muligheden for, at de ansatte bedre kan kombinere arbejde og familieliv (fritid)' (68 %) og 'bedre tilpasning af arbejdstiden til virksomhedens arbejdsopgaver' (47 %) som de to vigtigste årsager til indførelse af flekstidsordninger.
- Ifølge både ledere og medarbejderrepræsentanter er det primære resultat af indførelsen af flekstidsordninger større trivsel, efterfulgt af en bedre tilpasning af arbejdstiden til arbejdsopgaverne.

Deltidsarbejde

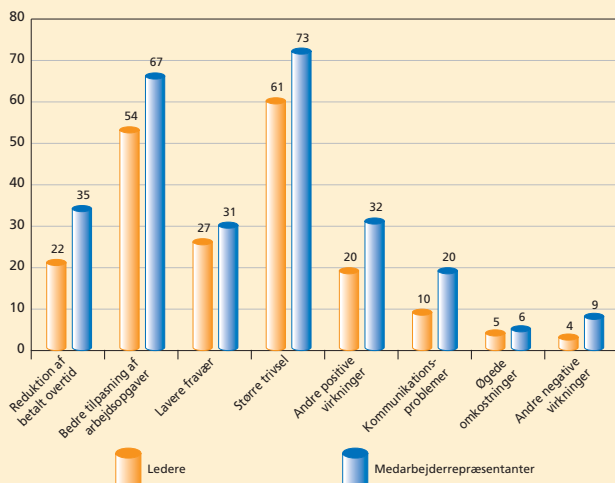
- En stor andel af de virksomheder, hvor deltidsarbejde er den vigtigste eller endog den eneste arbejdsform, ligger i Tyskland, Letland, Sverige, Danmark og – hyppigst – Nederlandene og Det Forenede Kongerige.
- Der er store geografiske forskelle i forekomsten af virksomheder, der tilbyder deltidsbeskæftigelse: Næsten ni ud af 10 virksomheder i Nederlandene beskæftiger deltidsansatte, sammenlignet med kun to ud af 10 virksomheder i Grækenland og Portugal.

- Et stort antal af både medarbejderrepræsentanter (41 %) og ledere (34 %) anførte, at deltidsarbejde havde en negativ indvirkning på karrieremulighederne.

Orlov af familiemæssige årsager

- I halvdelen af de virksomheder (51 %), der deltog i undersøgelsen, har mindst én ansat benyttet sig af forældreorlov i de seneste tre år forud for interviewet.
- I gennemsnit angav 30 % af de virksomheder, der havde erfaring med forældreorlov i den seneste tid, at én eller flere mandlige medarbejdere tog forældreorlov.
- Ca. 22 % af alle virksomheder tilbyder uddannelsesprogrammer, der skal gøre det nemmere for medarbejdere, der har været fraværende i længere tid, at vende tilbage til deres arbejdsplads.

Oplyste virkninger af indførelsen af flekstidsordninger (i %)



Pensionering

- Ca. 37 % af virksomhederne i undersøgelsen tilbyder ordninger for gradvis pensionering.
- Gradvis pensionering er typisk hyppigere forekommende i lande, der har bred erfaring med deltidsbeskæftigelse, end i lande, der kun i ringe omfang har erfaring med denne type arbejde.
- Efterlønsordninger er mere udbredte end ordninger med gradvis pensionering, og 48 % af alle de undersøgte virksomheder tilbyder denne type ordning.



Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene
Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Irland
Telefon: (+353 1) 204 21 00 E-mail: postmaster@eurofound.eu.int
websted: www.eurofound.eu.int

- Forekomsten af efterlønsordninger er især høj inden for uddannelsessektoren (72 % af virksomhederne), inden for finansiel formidling (63 %) og sundhedsvæsenet (61 %).

HVAD nu?

Vi lever i en hektisk tidsalder, hvor der lægges stort beslag på folks tid. Det er indlysende, at arbejdstidsordninger skal tage hensyn til det enkelte menneskes behov, således at det bliver muligt at tiltrække mennesker til arbejdspladsen og fastholde dem der. Undersøgelsen viser, at flekstidsordninger har en positiv virkning på balancen mellem medarbejdernes arbejde og fritid og også har positive virkninger for virksomhederne, og at flekstidsordninger giver virksomhederne bedre mulighed for at matche arbejdstiden med arbejdsopgaverne, hvilket igen fører til større trivsel

Instituttet vil i slutningen af 2006 følge op på offentliggørelsen af undersøgelsesrapporten med en række dybdeborende analyserapporter, der skal omfatte følgende emner: Deltidsarbejde, børnepasningsorlov, efterløn/gradvis pensionering, udvidede åbningstider, fleksibilitet i virksomheder, og social dialog om arbejdstid og balancen mellem arbejde og fritid.

Undersøgelsesmetoder

- Telefoninterviews på over 21 000 arbejdspladser i 21 EU-medlemsstater.
- Undersøgelsen er repræsentativ for alle virksomheder med 10 eller flere ansatte fra alle økonomiske sektorer.
- Virksomhederne er udvalgt ved stikprøve.
- 21 031 ledere og 5 232 medarbejderrepræsentanter er blevet interviewet.
- Feltarbejde koordineret af TNS Infratest Sozialforschung, Tyskland.

Oplysninger om den europæiske undersøgelse om arbejdstid og balancen mellem arbejde og fritid (ESWT) findes på <http://www.eurofound.eu.int/areas/worklifebalance/eswt.htm#1>.

Instituttets arbejde om beslægtede spørgsmål

A new organisation of time over working life

<http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef0336.htm>

Reconciliation of work and family life and collective bargaining in the EU
http://www.eurofound.eu.int/other_reports/work_family_life.pdf

Working time options over the life course: New work patterns and company strategies

<http://www.eurofound.eu.int/publications/htmlfiles/ef05160.htm>

Yderligere oplysninger

Camilla Galli da Bino, informationskontaktperson, på gdb@eurofound.eu.int